

21785 - Muharrem ayının onuncu (Âşûrâ) günü ile birlikte dokuzuncu (Tâsûâ) günü oruç tutmanın müstehap oluşu

Soru

Ben, bu yıl Âşûrâ günü oruç tutmak istiyorum. Bazı kimseler bana, Âşûrâ günü ile birlikte bir gün öncesi olan dokuzuncu (Tâsûâ) günü de oruç tutmanın sünnet olduğunu haber verdiler. Peygamber -sallallahu aleyhi ve sellem-'den, buna teşvik ettiğine dâir bir şey ondan gelmiş midir?

Detaylı cevap

Allah'a hamd olsun.

Abdullah b. Abbas'tan -Allah ondan ve babasından râzı olsun- rivâyet olunduğuna göre o şöyle demiştir:

حِينَ صَامَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَوْمَ عَاشُورَاءَ وَأَمَرَ بِصِيَامِهِ، قَالُوا: يَا رَسُولَ اللَّهِ! إِنَّهُ يَوْمٌ تُعْظِمُهُ الْيَهُودُ وَالنَّصَارَى، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: فَإِذَا كَانَ الْعَامُ الْمُقْبِلُ إِنْ شَاءَ اللَّهُ صُمْنَا الْيَوْمَ التَّاسِعَ. قَالَ: فَلَمْ يَأْتِ الْعَامُ الْمُقْبِلُ حَتَّى [تُؤْفَى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ.] رواه مسلم

"Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- Âşûrâ günü oruç tuttuğu ve ashâbına da bu günde oruç tutmalarını emrettiğinde, onlar şöyle dediler:

- Ey Allah'ın elçisi! Âşûrâ günü, yahûdi ve hıristiyanların yücelttiği bir gündür.

Bunun üzerine Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurdu:

- O halde gelecek yıl olursa, inşaallah (onuncu gün ile birlikte) dokuzuncu günü de tutarız.

İbn-i Abbas dedi ki:

- Gelecek yıl gelmeden Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- vefât etti." (Müslim; hadis no: 1916)

İmam Şâfiî ile ashâbı, İmam Ahmed, İshak ve başkaları şöyle demişlerdir:

"Muharrem ayının dokuzuncu ve onuncu gününün birlikte tutulması müstehaptır. Çünkü Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem- onuncu günü oruç tutmuş ve dokuzuncu günü de tutmaya niyet etmiştir."

Buna göre Âşûrâ (onuncu) günü orucu derecelidir. En alt derecesi sadece onuncu günde oruç tutmaktır. Bundan bir derece yukarısı ise; onuncu gün ile birlikte dokuzuncu günde de oruç tutmaktır. Muharrem ayında ne kadar fazla oruç tutulursa, o kadar fazîletli ve güzel olur.

Eğer onuncu gün ile birlikte dokuzuncu günde de oruç tutmanın hikmeti nedir? diye soracak olursan, bunun cevabı şudur:

İmam Nevevî -Allah ona rahmet etsin- bu konuda şöyle demiştir:

"Ashâbımızdan âlimlerle diğer âlimler, (onuncu gün ile birlikte) dokuzuncu günde de oruç tutmanın müstehap oluşunun hikmetinin sebeplerini şöyle zikretmişlerdir:

Birincisi:

Bundan kasıt; sadece onuncu günü oruç tutan yahudilere muhalefet (onlara aykırı hareket) etmek içindir. Bu, İbn-i Abbas'tan -Allah ondan ve babasından râzı olsun- rivâyet olunan görüştür.

İkincisi:

Bundan kasıt; Âşûrâ (onuncu) günü orucunu başka bir oruç ile birleştirmektir. Nitekim Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem-, yalnızca Cuma günü oruç tutmayı yasaklamıştır.

Üçüncüsü:

Hilâlin noksan (29 gün) olmasından ve sayıda hata yapıp dokuzuncu günün onuncu gün sayılmasından endişe edildiği için onuncu günde oruç tutmakla ihtiyatlı davranılmış olunur."

Bu zikredilen sebeplerin en kuvvetlisi; Ehl-i Kitab'a muhalefet (aykırı hareket) etmek için olanıdır.

Nitekim Şeyhulislâm İbn-i Teymiyye -Allah ona rahmet etsin- bu konuda şöyle demiştir:

"Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem-, birçok hadiste Ehl-i Kitab'a benzemekten yasaklamıştır.

Nitekim Âşûrâ günü orucu hakkında şöyle buyurmuştur:

لَئِن عِشْتُ إِلَى قَابِلٍ لَأَصُومَنَّ التَّاسِعَ.

"Şayet gelecek yıl yaşarsam, onuncu gün ile birlikte dokuzuncu günü de oruç tutacağım." (el-Fetâvâ'l-Kubrâ; c: 6).

İbn-i Hacer -Allah ona rahmet etsin-, Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem-'in:

[لَئِن بَقَيْتُ إِلَى قَابِلٍ لَأَصُومَنَّ التَّاسِعَ.] رواه مسلم

"Şayet gelecek yıla kavuşursam, onuncu gün ile birlikte dokuzuncu günü de oruç tutacağım."
(Müslim)

Hadisini yorumlarken şöyle demiştir:

"Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem-'in dokuzuncu günü de oruç tutmaya niyet etmesinin anlamı; sadece dokuzuncu günü oruç tutmayacağına, aksine dokuzuncu güne onuncu günü de ekleyeceğine yorumlanır. Bunun da sebebi; ya ihtiyatlı olmak için, ya da yahudi ve hıristiyanlara muhalefet etmek içindir. Bu da en tercihli olan görüştür.

Nitekim Müslim'in bazı rivâyetleri buna işâret etmektedir." (Fethul-Bârî; c: 4, s: 245).

[خَالِفُوا الْيَهُودَ، صُومُوا يَوْمًا قَبْلَهُ أَوْ يَوْمًا بَعْدَهُ.] رواه أحمد

"Yahûdilere aykırı hareket ederek Âşûrâ günü ile birlikte bir gün önce veya bir gün sonra da oruç tutun." (Ahmed)

Başka bir rivâyette şöyle buyurmuştur:

[صُومُوا يَوْمَ عَاشُورَاءَ، وَخَالِفُوا فِيهِ الْيَهُودَ، صُومُوا قَبْلَهُ يَوْمًا أَوْ بَعْدَهُ يَوْمًا.] رواه أحمد وابن خزيمة

"Âşûra günü oruç tutun ve o günde yahûdilere aykırı hareket edin. O günden bir gün önce veya bir gün sonra da oruç tutun."(Ahmed ve İbn-i Huzeyme rivâyet etmişlerdir.)

Hadisin senedinde İbn-i Ebî Leylâ vardır ki bu şahsın ezberi zayıftır. Ayrıca hadisi Abdurrezzak da rivâyet etmiştir. Beyhakî de İbn-i Abbas'tan mevkûf olarak şu lafızla rivâyet etmiştir:

"Dokuz ve onuncu günleri oruç tutun ve yahûdilere aykırı hareket edin." Hadisin senedi sahîhtir. Abdulkâdir el-Arnaût'un tahkik ettiği İbn-i Kayyim'in 'Zâdu'l-Meâd' adlı eserine (c: 2, s: 69) bakınız.)